

TBB BAŐKANI AV. R. ERİNÇ SAĐKAN'IN YARGI REFORMU STRATEJİSİ VE İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI TOPLANTISINDA YAPTIĐI AÇIŞ KONUŞMASI

KonuŐmama baŐlarken hain terör örgütünün Irak'ın kuzeyinde sınır bölgesinde görev yapan askerlerimize saldırısını bir kez daha lanetliyor, Őehit olan askerlerimize Allah'tan rahmet, yaralılarımıza acil Őifalar diliyorum. Milletimizin baŐı sağ olsun. Őüphemiz yok ki; Silahlı kuvvetlerimiz teröre karşı en güçlü ve kararlı duruŐu tarihinden ve milletimizden aldığı güçle sürdürmeye devam edecektir. Dualarımız kahraman askerlerimizle birlikte.

Bugün burada Yargı Reformu Stratejisi ve İnsan Hakları Eylem Planı Hazırlık çalıŐmalarının öyle tahmin ediyorum ki son toplantılarından biri kapsamında bir aradayız. Daha evvel Ankara, Antalya ve İstanbul'da toplantılar yapılmıŐtı. Ankara'daki daha evvelki hazırlık toplantısında da yine açış konuşması çerçevesinde görüşlerimizi ifade etme imkânı bulmuŐtuk. Bugünkü toplantıda ise salonda bulunan ve masalardaki grup çalıŐmalarına katılacak meslektaşlarımız vesilesiyle Strateji Belgesi'ne ve Eylem Planı'na katkı sunacağız. Ayrıca Türkiye Barolar BirliĐinin görüşlerini yazılı olarak da ilettik; bu görüşlerin de belge ve plana son hâli verilirken dikkate alınmasını diliyoruz.

Avrupa BirliĐiyle yürütölen müzakere sürecinde "Yargı ve Temel Haklar" baŐlıklı 23. Fasıl kapsamında hazırlanmaya baŐlanan Yargı Reformu Strateji Belgelerini en fazla önemseyen kurumlardan biri kuŐkusuz Türkiye Barolar BirliĐidir. Zira biz bu çalıŐmaları vatandaşlarımızın hak ve özgürlüklerinin genişletilmesinin ve 82 milyon yurttaŐımızın adalet paydasında kucaklaŐmasının bir vesilesi olarak görüyoruz. Eylül ayı baŐındaki Adli Yıl açış konuşmamda da ifade etmiŐtim; 2021-2023 İnsan Hakları Eylem Planının kapağında yer alan mottosu "Özgür Birey, Güçlü Toplum; Daha Demokratik Bir Türkiye" ortak idealimizdir.

30 Mayıs 2019 tarihinde açıklanan ve oluŐumuna TBB'nin de katkı sunduğu Yargı Reformu Strateji Belgesi bir taahhüt belgesi olup yol haritası niteliğindedir. Bu kapsamda atılan bazı adımları son derece önemli buluyoruz. ÖrneĐin;

DüŐünce açıklaması içeren suç tiplerinde verilen mahkumiyet hükümlerinin ceza miktarına bakılmaksızın istinaf sonrası temyiz kanun yoluna tabi kılınması, avukatların görev suçlarında da benzer düzenleme yapılması,

Hukuk Mesleklerine GiriŐ Sınavı getirilmesi,

İhtiyari e-duruŐma uygulaması,

Hakim – Savcı Yardımcılığı müessesesi ve staj sürecinin kapasitesinin arttırılması,

Seri muhakeme gibi yeni bir kurumda müdafinin zorunlu tutulması gibi.

Yeni dönemde Yargı Reformu ve İnsan Hakları Eylem Planı çerçevesinde ele alınması gereken çok sayıda başlık olduğu inancındayız. Gerçekleşmesini istediğimiz reformları, sorunları ve çözüm önerilerini kapsamlı bir çalışma ile Adalet Bakanlığımıza sunduk. Bugün de arkadaşlarımız ilgili masalarda katkı sunmaya devam edecekler. Ankara’da yapılan bir önceki toplantımızın açış konuşmasında ise en önemli gördüğümüz dört ana başlığa değinmişim. Öncelikle yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin perspektifimizi ortaya koymuş, ardından hukuk mesleklerinde niteliğin artırılması ihtiyacına dikkat çekmişim. Yargının kurucu unsurlarından olan savunma hakkının güçlendirilmesi ve bu kapsamda savunmanın temsilcisi olan avukatların ve meslek örgütlerinin desteklenmesi konularının üzerinde durmuş, nihayet son olarak Yargı Reformu Strateji Belgesinin görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi bakımından takibi noktasında katılımcı ve şeffaf bir mekanizma kurulması ihtiyacından söz etmişim.

Bugün tekrar altını çizmek gerekirse;

Toplumda adaleti tesis eden bağımsız yargı, hukuk devleti ilkesinin de olmazsa olmaz koşuludur. Bu bağlamda, hukuk devleti “tüm eylem ve işlemleri hukuka ve anayasa kurallarına uyan devlet” demektir. Devletin yasama ve yürütme erklerinin işlemlerinin hukuk devletine uygunluğunu güvence altına alan da bağımsız yargıdır. Yargı sistemimiz bizzat kendi uygulamaları ile bağımsızlığını ve hukuki güvenlik ilkesini tartışma konusu yapmaktan kaçınmalı, topluma güven vermelidir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararlarıyla bağlılık ilkesinin uygulamada yipranmamasına özen göstermelidir.

Yargı bağımsızlığı, yargı mensuplarına tanınmış bir imtiyaz değil; yurttaşların adil yargılanma haklarının teminatıdır. Yargının bu görevini, adil yargılanma ilkesine uygun olarak yerine getirebilmesi için, başta yürütme olmak üzere, her türlü etkiden bağımsız ve tarafsız karar verebilmesini sağlamak gerekir. Bu bağlamda yargı bağımsızlığı ve hâkimlik teminatları eksiksiz bir biçimde yaşama geçirilmelidir. Bize göre yeni dönem reform belgesinin en önemli perspektifi de bu olmalıdır. Bu kapsamda HSK’nın yapısı, tüm kararlarına karşı yargı yolu, tabii hakim ve coğrafi teminata kadar ayrıntılı düşüncelerimizi ve önerilerimizi yazılı raporumuzda ilettik.

*

Artık hepimiz farkındayız; hukuk eğitimimiz can çekişiyor. Öğretim görevlisi ve fiziki kapasite bakımından yetersiz çok sayıda hukuk fakültemiz var. 92 Hukuk Fakültesinden mezun olanlara yurt dışı denkliklerle mezun olanlar ekleniyor. Açık ifade edeyim bazı yurt dışı üniversite diplomaları neredeyse “parayla satın alınabilir” durumda... Mevcut mevzuatımız, yapılarımız, mekanizmalarımız bu sorunu çözebilecek durumda değil. Biz Yargı Reformu Stratejisi’nde bu sorunun çözümüne dönük perspektifin mutlaka ama mutlaka ortaya konması gerektiğini düşünüyoruz.

Hukuk Fakültesi kontenjanları, Hukuk Fakülteleri için “akreditasyon” kriterleri belirlenmesi, girişte aranan başarı puanının ilk etapta 75 bine sonra 50 bine yükseltilmesi gibi çok sayıda önerimizi yazılı raporumuzda ilettik.

Hukuk eğitiminin bir devamı olan staj süreci her ne kadar Hakim Savcı stajyerleri bakımından yardımcılık statüsü ve sürenin arttırılması ile gelişme göstermekteyse de yargının diğer kurucu unsuru olan savunma makamı bakımından açık ifade edeyim içler acısı bir haldedir. Başta stajyer avukatların sosyoekonomik sorunlarına kamu destekli çözüm bulunması kaydıyla, avukatlık staj süresi ve içeriği, nitelikli bir staj dönemi geçirilebilecek şekilde yeniden düzenlenmelidir. Avukat stajyerlerinin staj süresince sigortalı olarak çalışabilmelerine ilişkin mevcut düzenleme reformla beklenen niteliğin artırılması hedefini gerçekleştirmediği gibi zarar vermektedir. Avukat stajyerleri için, staj dışında işlerle meşgul olmak yerine, nitelikli bir staj süreci geçirebilecekleri şekilde ücret ödemesi, hâkim ve savcı stajyerleri için olduğu gibi Devlet tarafından sağlanmalıdır.

*

Adil yargılanma hakkının önemli bir boyutunu yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanma hakkı oluştururken, bir diğer boyutunu da savunma hakkı oluşturmaktadır.

Yargının kurucu unsurlarından olan savunma, avukatlar tarafından temsil edilmektedir. Savunma hakkının lâıyıkıyla hayata geçirilebilmesi için, savunmaya tanınan usuli güvencelerin güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu tek başına yeterli değildir. Savunma hakkının etkili kullanılması ancak bu hakkın hayata geçmesi için temsil görevi gören avukatların mesleki ve örgütsel olarak güçlendirilmeleriyle mümkündür. Her türlü usuli güvencenin sağlandığı bir hukuk düzeninde, savunmayı temsil eden avukatın mesleki yetersizliği halinde, savunma hakkı etkili şekilde kullanılmış olmaz.

Bu yönüyle ele alındığında, avukatlık mesleğinin niteliğinin artırılması, adil yargılanma hakkının güçlendirilmesini amaçlayan bir yargı reformu için olmazsa olmazdır. Adil yargılanmayı sağlayan, hâkimin bağımsızlığı ilkesi olduğu kadar nitelikli avukatların da varlığıdır. Bu kapsamda gerek serbest çalışan meslektaşlarımız gerekse kamuda çalışan meslektaşlarımız bakımından son derece kapsamlı hazırladığımız önerilerimizi yazılı raporumuzla ilettik.

*

Nihayet son olarak, önceki Reform'da kısaca değinilen ama hayata geçirilemediğini düşündüğümüz bir husus: İzleme ve Değerlendirme Sistemi mekanizması

Fikri takibin katılımcı ve düzenli şekilde çalışan bir mekanizma eliyle işletilmesinin sonuca ulaşmada çok etkin olacağı inancındayız. Reform'un içerisinde bu mekanizma da kurulmalı, kimlerin katılacağı, 3 ayda bir toplantılar düzenleneceği, Bakanlık dışında TBB'nin aralarında sayılması gereken çok sayıda farklı paydaşın bu mekanizmada eşit söz hakkıyla yer alacağı ifade edilmelidir.

*

Yargı Reformu konusunda amaçlarımızın, hedeflerimizin birbirine denk olduğu konusunda kuşku yok. Hepimiz ülkemizde başta adil yargılanma hakkı olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin yargı eliyle güvence altına alındığı, hukukun üstünlüğünün tesis edildiği, bunun için nitelikli hukukçuların yetiştirildiği bir ortamın varlığını arzu ediyoruz. Önceki Reformlar bu konularda bazı adımlar attı ancak amaçların, hedeflerin sonu yok. Yeni Reform döneminde, daha güçlü bir hukuk devletini hep birlikte hayata geçirme umuduyla hepinize saygılarımı sunuyor, bugün yapılacak çalışmanın faydalı geçmesini diliyorum.